

אנקורי

בחירה שעושה שכל

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 70% מן הרמה הרגילה

מועד קיץ תשע"ז 2017

סמל שאלון: 11281

הפתרון נכתב על ידי מיה צאלח-גפני ואסף גבעתי

חלק ראשון - הבנה והבעה

פרק א: הבנת הנקרא

חלק ראשון - הבנה והבעה

פרק א: הבנת הנקרא

1. א. היעדים של תנועות הנוער בעבר – ליצור חברה יהודית חדשה ומודרנית בארץ

ישראל, כינון עולם שוויוני יותר מבחינה חברתית, הגשמת רעיון התקומה הלאומית והעלאת עולים לארץ, קיום התיישבות חקלאית קיבוצית, הנחלת השפה העברית והשתלבות חבריהן במערך ההגנה על חיי התושבים.

היעדים מסוף המאה העשרים עד היום – הדרכה בזמן שהמדריך הוא חניך בעצמו, יציאה לשנת שירות או התגייסות לשירות משמעותי בצה"ל, שיתוף פעולה עם עמותות וסיוע לנזקקים.

ב. טקסט 1 – בחברה הישראלית החילונית נפרם הקונצנזוס סביב אותם ערכים ויעדים שהיו בעבר מוקד להתלכדות כלל-חברתית, ובנסיבות אלה קשה לחנך את חניכי תנועות הנוער לערכים וליעדים משותפים ולהגשמתם.

טקסט 2 – הבעיות, שלצורך פתרון הקימו הדורות הקודמים את תנועות הנוער החלוציות, נפתרו או השתנו, וכך האידיאולוגיות של תנועות הנוער התרוקנו ממשמעותן.

ג. הערך של אחריות ועשייה למען הכלל נשמר בתנועות הנוער מאז הקמתן ועד ימינו.

ערך זה בא לידי ביטוי בימינו בעידוד הנוער להתגייס לשנת שירות לפני גיוסם לצה"ל שם הם עוסקים בפעילויות המכוונות רובן ככולן לקהילה, למשל סיוע לאנשים בעלי צרכים מיוחדים, סיוע בבתי ספר וטיפול בבני נוער שנפלטו ממסגרות החינוך.

2. א. הוכחות מטקסט 3 : (יש לציין שתי הוכחות בלבד)

- "המדריכים מתמודדים עם ביטויים חברתיים מטרידים, למשל העיסוק המוגזם של בני הנוער באמצעים טכנולוגיים, האלכוהול והאלימות בחברה."
- "החברה הישראלית נמצאת בשלב ההתבגרות והיא מנסה להחליט על זהותה הכלכלית והפוליטית, מתנהל כאן מאבק על ערכים ותנועות הנוער מנסות להדוף ערכים שאינם ראויים בעינין."
- "הצעירים מתמודדים עם מציאות מבלבלת מאוד."

- ב. סיזל – "אנחנו מסרבים לקבל את התפיסה שמאחר שהכול מבלבל, אי אפשר להגיד כלום על שום נושא. יש טוב ורע, ואנחנו חייבים להגדיר אותם. יש ערכים בסיסיים כמו ערך שוויון האדם או מאבק בגזענות, שהגבולות שלהם ברורים."

3. הצעה לתשובה – אם הייתי מקים תנועת נוער חדשה הייתי משתית אותה על הערך של שירות משמעותי בצה"ל. מהכרות עם לא מעט בני נוער, אני מזהה ירידה משמעותית במוטיבציה לגיוס לצה"ל, והתפיסה של השירות כבחירה לא מחייבת. אני מאמין שהכנה טובה לשירות יכולה להגביר משמעותית את המוטיבציה לשירות משמעותי, ולשירות טוב ומועיל יותר גם עבור הנער או הנערה וגם עבור המדינה. אני רואה בשירות בצה"ל שלב חשוב בחיי הנוער הישראלי, שמחנך אותם לבגרות, ללקיחת אחריות, להצבת יעדים ומטרות ולחתימה להשגתם. נער שבוחר לא להתגייס הוא המפסיד הגדול ביותר, וחשוב לי למנוע ממנו לעשות טעות זו.

חלק שני - לשון

פרק א: חובה – שם המספר ומילות היחס

5. א.

- אחד עשר אחוזים מכלל חניכי תנועות הנוער בישראל הם תלמידי כיתה ז'.
- חמישה אחוזים מכלל חניכי תנועות הנוער בישראל הם תלמידי כיתה י"ב.

ב.

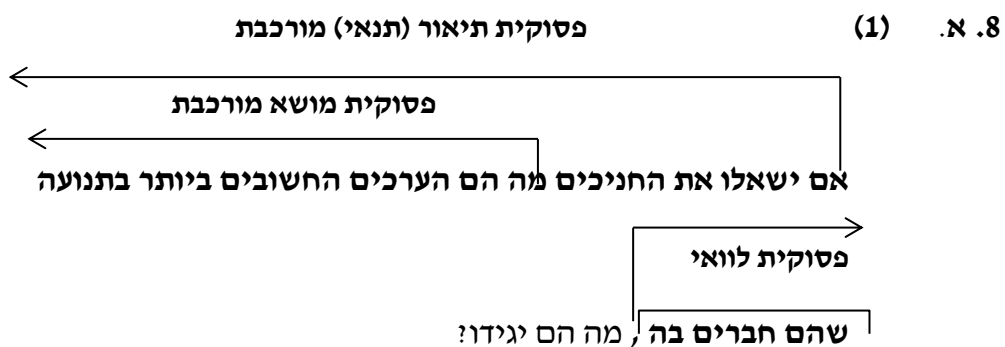
- שלושה
- מאה תשעים וששה
- אחת
- חמישים ושניים אלף תשע מאות ששים ושבעה

ג. עשרים וְחֲמֵשָׁה

6. מילת היחס שאינה תקינה : אַצְלָהֶם. צורתה התקינה : אצלם.

פרק ב: תחביר

7. א. I. משפט פשוט
II. משפט איחוי (מחובר)
III. משפט מורכב
- ב. (1) קשר של ויתור / הסתייגות
ג. גם אם / על אף שהם מייצגים תנועות בעלות אופי שונה ואידיאולוגיה שונה, יש ביניהם שיתוף והבנה.
ד. I. הן שמרו על מעמדן העצמאי
II. יש ביניהם שיתוף פעולה
III. הרי היה לבני הנוער חלק נכבד בהצלחה הזאת.
ה. במשפט I : הן = נושא
במשפט II : הם = נושא
במשפט III : היא = אוגד הזאת = לוואי

- (2) לו שאלו את החניכים מה הם הערכים החשובים ביותר בתנועה שהם חברה, מה הם היו אומרים?
- (3) נטע סיזל: "בעיניי, המדד להצלחה הוא השאלה [אם אנחנו מצליחים לגדל אנשים שמגלים מעורבות חברתית]". – פסוקית לוואי

(4) נטע סיזל טוענת שבעיניה המדד להצלחה הוא השאלה אם מצליחים לגדל אנשים שמגלים מעורבות חברתית.

ב. (1) משפט I. פסוקית לוואי (מצומצמת)

(2) חלק מנשוא מורחב (החלו להתגבר)

9. א. היתרון שיש לנוסח המקורי הוא בהדגשת המסר ובהעצמה שלו.

ניסוח זה מדגיש את החידוש שהוא הדרישה מן הנוער לעשייה שכנראה לא הייתה מספקת עד היום.

ב. מדובר במסגרת שמחנכת להגשמת ערכים.

ג. (1) הקשר הלוגי בחלק הכולל במשפט I: ברירה

הקשר הלוגי בחלק הכולל במשפט II: ניגוד

(2) במשפט I: עולה חדש = נשוא

במשפט II: לערכים = לוואי

(3) חינוך לערכים לא / אינו מתבטא במילים בלבד, אלא גם במעשים.

10. א. (1) I. משפט פשוט

II. משפט פשוט

III. משפט פשוט (בעל מושא כולל)

IV. משפט איחוי (מחובר)

(2)

• דיבר מספר I

- חלק הייחוד : הצופה
- תפקיד תחבירי : לוואי
- דברו של הדובר הוא אמת.
- היתרון בניסוח הדיבר במבנה של משפט ייחוד הוא בהדגשה / העצמה של הדובר על אף שאינו נושא המשפט.

ב. (1)

- שירה = נושא ונושא
- הנוער = פנייה

(2)

- "שירה" - פועל
- "שירת" - שם עצם

11. א.

הנוסח התקין	הסבר	השיבוש	
השבת הייתה השבת	אין התאם במין בין הנושא לאוגד	השבת היה השבת האחרונה	1
כאשר/כשאני מסתכל על התקופה	מילית השעבוד "ש" אינה מבטאת קשר לוגי של זמן	שאני מסתכל על התקופה	2
השפעת עליהם והטבעתי בהם חותם.	הפעלים "השפעת" ו"הטבעתי" מצריכים מילות יחס שונות.	השפעתתי והטבעתי בהם חותם	3

ב. (1)

- הצירוף שיוצר דו משמעות : הקבוצה מרמת גן
- תיאור (מקום) ; לוואי

(2) הצעה לתשובה :

משפט I –

לפני מספר ימים נערכו בחירות לראשות מועצת תנועות הנוער. המועמד שנבחר היה זה שנעצר לפני כחודש עקב התפרעות בבית ספרו. הנציגים הגיבו: **"בחירת יושב ראש מועצת הנוער הפתיעה אותנו**. חשבנו שהמתחרה הוא מועמד ראוי יותר."

משפט II :

לאחר אירוע אלימות קשה בו היו מעורבים חברי תנועת הנוער והמדריכים, פנו מספר הורים של חניכים צעירים בתנועה בבקשה להשעות את המעורבים עד לבירור מעמיק. אחת האימהות קראה: **"למדריך אסור להרביץ בשום מקרה**. היה על המדריך להרגיע את כולם ולא להצטרף למכים."

שימו לב! קיימות אפשרויות תשובה נוספות.

פרק ג: מערכת הצורות

12. א. השתת שורש: ש-ת-ת בניין: הופעל
 מתגמלת שורש: ת-ג-מ-ל בניין: פיעל
 מערבות שורש: ע-ר-ב בניין: פועל
 להוכיח שורש: י/ו-כ-ח בניין: הפעיל
 הולמות שורש: ה-ל-מ בניין: פעל (קל)

ב. נפעל

ג. ידמה

ד. (1) שיח, מדינה

(2) עשה – שורש: ע-ש-י/ה

מגלה – שורש: ג-ל-ל

ה. ערפי – משמעות של שם תואר.

13. א. (1)

- יגיע חלק הדיבור: פועל השורש: נ-ג-ע
- יגיע חלק הדיבור: שם עצם השורש: י-ג-ע

(2)

מילים שהשורש שלהן זהה לשורש של המילה יגיע	מילים שהשורש שלהן זהה לשורש של המילה יגיע
יגע	יגע
יגעת	לגעת

ב. (1) כ-ו-נ

(2)

- נְכוּן – בניין נפעל
- פָּן – בניין פעל (קל)
- לְכוּן – בניין פיעל
- הַכוּן – בניין נפעל

ג.

- הַתְּבַטָּא – בגזרת נחי ל"א הנטייה של הפועל היא על פי גזרת השלמים. (הצורה הַתְּבַטָּא נובעת מאנלוגיה שגויה לגזרת נחי ל"י/ה).
- מְבַלְבֵּל – לא יופיע דגש (קל) אחרי שווא נע.
- מְצִיעָה – על דרך גזרת חסרי פ"צ בבניין הפעיל, בזמן הווה התחילית תנוקד בפתח. הסבר נוסף: לפני דגש חזק (משלים) תופיע תנועה קטנה.

14. א.

שם פעולה מבניין הפעיל	השורש	
העלאת (העלאה)	ע-ל-י/ה	1
הגנה	ג-נ-נ	2
השראה	ש-ר-י/ה	3
הכרת (הכרה)	נ-כ-ר	4
חיבט או: הפצת (הפצה) או: הוראה	נ-ב-ט פ-י/וצ י/ו-ר-י/ה	5

ב. בניין חברה < בנייה של חברה או בניין למשחקי חברה?

ג. (1) הפועל היוצא דופן: חרתה

הגזרה שלו: שלמים

(2) גזרת נחי ליי/ה

(3) כפיה

15. א. תנועות – שורש : נ-ו-ע

תולדה – שורש : ו-ל-ד

התעוררות – שורש : ע-ו-ר

זכותו – ז-כ-ה

תורות – ו-ר-ה

ב. (1) מְסִירִים, מְשִׁילִים

בניין הפעיל

מְסִירִים – שורש : ס-ו-ר, מְשִׁילִים – שורש : נ-ש-ל

(2) לעטות

(3) לשים

(4) שורשים גזורי שם : משם העצם מעיל נגזר השורש מ-ע-ל בשם הפועל

לְמַעַל ; משם העצם פיגימה נגזר השורש פ-ג-י-מ בפועל התפגימתי.

התהליך הלשוני שהביא ליצירת השורשים בפעלים אלו הוא גזירת

שורש משם עצם. בתהליך זה לוקחים את האותיות הבולטות בשם

העצם ומשבצים אותם בבניינים השונים על פי חוקי הדקדוק העברי.

במאמר מוסגר : לא רק ילדים עושים זאת אלא גם מבוגרים, במיוחד

כאשר מדובר במילים לועזיות שאין להן שורש, כך קיבלנו את הפעלים

– לסמס, לציוטט, לפרמט (מחשב) וכו'.

16. א. (1) עלון

(2) כתב עת

(3)

משקל קטלון	משקל קטלון
שניון יתרון	ראיון בטאון נסיון

(4) דיאלוג

דו-שיח

ב. (1) הזעם בציבור התעורר בשל הקונוטציה השלילית של המילה שוליים.

(2)

המילים	הקף	סובבה	מעטפת	צדודה	מרחקה
	הקפיה	סבה	עוטפה	מצד	רחוקית
	מקף	סבובה	מעטף		מרחקת
	הקפה	סבבה	עוטף		
	מקפת				
השורש	נ-ק-פ	ס-ב-ב	ע-ט-פ	צ-ד-ד	ר-ח-ק